

Izhaja
vsaki mesec na
2 polah in velja
v Ljubljani
za celo leto
4 gld.,

PRAVNIK

slovenski.

po pošti pa
4 gld. 20 kr.;
za vse dijake
in narodne
učitelje samo
2 gld. 20 kr.

List za pravosodje, upravo in državoslovje.

Budnim pravica.

Vigilantibus jura.

Izdavatelj in vrednik **dr. J. R. Razlag**, odvetnik.

Odvetništvo.

(Dalje.)

Odvetnik (advokat) postati je vsaki pravoznanec pravico imel, ki je spolnil pogoje zapopadene v §§. 410 in 411 reda državlanske pravde od 1. maja 1781, št. 13 zb. prav. postav in sicer že takrat ne gledé na število odvetnikov ali na razloček sodnij. V kratkem je ta svoboda nehala.

Namesto teh starodavnih, v poglavitnih rečeh še sedaj veljavnih postav, pa je bil izdan začasni odvetniški red od 16. avgusta 1849, št. 364 drž. zak., vsled kterega je tudi pravosodno ministerstvo do leta 1868 imenovalo odvetnike in gledé tega naimenovanja je zgodovina slovenskega naroda polna različnih dogodkov in le omeniti nam je dra. Franceta Prešerna, ki še je le na stare dni dovoljenje dobil za oprava odvetnika, akoravno je že davno poprej zadostil vsem postavnim pogojilom; vendar ker je kakor vsaki Slovenec sumljiv bil zastran slavjanskih misli, ali bi vsaj vtegnil za voljo znanja narodnega jezika drugim nevednim in lenim opovire delati, se je odstranjeval do nekaj let pred svojo smrtjo leta 1849.

Slovenski pravniki poznajo dokaj žalostnih primerov iz tiste neugodne dobe, na katero pogrnamo plašč pozabljivosti. —

Ker so tudi druge narode tlačile take verige dušnega umora in ker so znanstveno izobraženi državljani čutili potrebo, da se vrnemo k prvotni prostosti leta 1781., je bilo odvetništvo spet oprosteno vseh napotkov in po postavi od dne 6. julija 1868, št. 96 drž. zak. je vsakemu na voljo dano odvetniške opravila oskrbovati, kdor zadostno izurjenost po sedemletnih vajah izkaže in od tiste dobe ne treba moledovati pri raznih oblastnijah, če učen odvetnik sme opravljati v prid svojih sodržavljanov to, kar postava terja. Vsled tega je treba le svojo zmožnost dokazati in samo oglasiti se, kjer hoče odvetnik pravoznansko pomoč deliti in tako ne samo strankam pomagati, ampak tudi sodnije podpirati v njihovem težavnem delovanju. Deloma je že pred letom 1868. bilo nastavljenih izvrstnih odvetnikov pri raznih okrajnih ali kantonskih sodnijah in vse zborne sodnije t. j. okrožne ali kresijske in deželne sodnije so z njimi sprevidene. Priprosti ljudje, ki prav za prav niso poklicani presojevati takih razmer, so s poštnim in umnim ravnanjem svojih rojakov odvetnikov tako zadovoljni bili in korist njihovega delovanja ceniti vedeli, da so z obzirom na škodljivost nekdanjih grajščinskih pisarjev in poznejših uradniških zakotnih pisarjev izrekli: „Hvala Bogu, da je enkrat konec tistim malim pisarjem“.

Celó znanstveno neizobražen človek je namreč sprevidel, da so pravoznanski podajalci ali strežaji le na škodo občinstva, ker je za dobro opravljanje pravnih zadev treba temeljite znanosti in velikoletne vaje, katerih brez znanstvene podlage vsa dobra volja ne nadomestuje. Koristnost dobrih odvetnikov pri okrajnih sodnijah je pri vseh narodih našega cesarstva tako obče pripoznana, da je pravosodno ministerstvo od leta 1850 do 1868 dosti odvetnikov pri okrajnih posameznih sodnijah razpostavilo in pozneje so mladi odvetniki prostovoljno se tam naselili. Živi promet novejšega časa in enakost vseh državljanov pred postavo ter večje razdeljenje premoženja in zasluzka tudi zahteva, da je pravniška pomoč občinstvu bolj pristopna, torej bi pravna varnost šla

rakovo pot, ako bi se spet odvetniki le nahajali pri zbornih sodnijah, torej na Slovenskem samo v Ljubljani, Novem mestu, Celji, Celovci, Gorici, Rovinu in Trstu, kar bi pravde neizmerno zopet podražilo.

Vendar ta nevarnost v prid odvetnikov, ki so nastanjeni v omenjenih večih mestih in na veliko škodo občinstva tudi res na začudenje vsakega v pravosodnih rečeh zvedenega žuga. Načrt novega reda državljske pravde zapopada v §. 78 vodilo, da znanstveno izobraženi odvetniki pri posameznih (okrajnih) sodnijah zavoljo negotovega določevanja stroškov v prihodnje ne bi mogli posredovati, ker skušnja uči, da ravno nezmožniši sodniki radi in na vse kripnje odstranjujejo učene pravoznance, da se ložej šopiri puhlost in enostranost. Zoper to določbo ostro pišejo nemške pravniške novine, kakor dunajske „Gerichtshalle“ in „Gerichtszeitung“ in več naj večih odvetniških zbornic je poslalo prošnje na gospodsko hišo državnega zbora, naj ona ne potrdi tega načrta, kakor ga je zoper vladino predlogo sprejela zbornica državnih poslancev, ker mislijo, da tamošnji zvedeni možje niso zadosti pazljivi bili pri posvetovanji in glasovanji o tem načrtu. Nemški listi mislijo, da bodo vse odvetniške zbornice pridružile se temu upravičenemu protestu, torej je dolžnost „Pravnika“ slovenskega, da pozornost svojih bralcev na to tudi Slovencem v pomnoženi meri žugajočo nevarnost obrača. Nam je treba primérno razvrstjenih domačih pravoznancev, ki so poleg naj večje učenosti tudi popolnoma zmožni našega narodnega jezika, brez kterega ni mogoče vestno in umno zastopati strank, ktere iščejo pravniške pomoči in če bi n. pr. Nemci imeli odvetnike, s kterimi se ne morejo v svojem jeziku pogovarjati, ampak k večemu le če ravno po najboljših tolmačih, bi svojo nezadovoljnost vse drugače izrazovali. Skrbimo torej za domač pravniški naraščaj, da pridemo enkrat iz otročjih povojev, v kterih še se v nekem obziru vedno nahajamo.

(Dalje sledi).

Hudodelstvo težke telesne poškodbe.

(Spisal dr. V. Leitmaier.)

(Dalje.)

IV.

g) §. 143 k. p.

§. 143 k. p. se tako le glasi:

„Če je pri tepeži, ki se je med več ljudmi vnel, ali pri hudem ravnanji zoper eno ali več osob začetem, bil kdo usmrten, je vsakteri, ki mu je kako smrtno oškodbo zadal, kriv uboja. Če je pa smrt samo za voljo vseh oškodb ali cellega hudega ravnanja skupej nastopila, ali če se odločiti ne more, kdo mu je smrtno oškodbo prizadjal, ni sicer nikdo kriv uboja, vsi ti pa, ki so se ubitega lotili, so krivi hudodelstva težke telesne poškodbe (§. 152) in se obsojujejo v težko ječo od enega do petih let“.

V tem členu se govori o tepeži, ki se je med več ljudmi vnel, ali o hudem ravnanji proti eni ali več osobam početem, pri katerem tepeži ali ravnanji kdo ob življenje pride.

Po navadni rabi besed se more o tepeži le tokrat govoriti, kadar se več osob ena druge loti, tedaj tokrat ne, kadar streljajo, kajti pojmi „streljati in tepsti“ so jako različni in drugi oddelek člena 143 izrekoma govori o lotenji ali rvanji.

Pojem „lotiti se koga“ pa ne terja, da bi ta, ki se družega loti, prazne roke imel, ampak tudi tokrat, kadar je oborožen s kolom, z nožem ali z drugim kijem ali rezilom, se mora reči, da se je lotil svojega nasprotnika, ako ga s kolom vdari ali z nožem dregne.

O tepeži se tudi ne more govoriti, ako sta si le dva nasprotna, ampak le tokrat, ako jih je na vsaki strani več. Tudi pri hudem ravnanji jih mora več lotilcev ali napadnikov biti, kajti eden napadnik bi se hudodelstva uboja po §. 140 k. p. zakrivil.

§. 143 k. p. razločuje tri primerljeje in sicer a) ako se more izkazati, kdo da je oškodovanemu to smrtno rano, ali kako smrtno rano prizadjal, b) če je smrt vsled vseh poškodb ali zavolj celega hudega ravnanja skupej nastopila, e) če se ne more odločiti, kdo mu je smrtno rano prizadjal.

V prvem primerljeji se ima vsaki hudodelstva uboja krivega spoznati, o katerem je dokazano, da je ubitemu kako smrtno rano prizadjal. Smrtna rana pa je taka, koja sama za se, namreč neodvisno od drugih oškodb smrt vzročiti more. Da je v dotičnem primerljeji smrt iz te rane tudi nastopila, ni treba, kajti postava pravi „ki mu je kako smrtno oškodbo zadal“, ne pa „ki mu je to smrtno rano zadal“.

Drugi, ki so se tudi ubitega lotili, ne morejo se v tem primerljeji hudodelstva težke telesne poškodbe po §. 143 zakriviti, ampak po §§. 152 ali 157 k. p. ali prestopka proti telesni varnosti po členu 411 ali 431 k. p. pod tem pogojem, da je ubiti, dokler je še živ bil, brez smrtnih ran še druge težke, dotično lahke poškodbe dobil, ali da so napadniki, dasiravno njihovo dejanje nobene škode ni napravilo, vendar sprevideti mogli, da utegne kaka nevarnost za življenje ali zdravje napadenega iz njega nastopiti.

Vzemimo en primer. Jože, Lovro, Tine, Jernej in Tone napadejo Jaketa in ga potolčejo. Jaka vsled hudega ravnanja smrt stori in zdravniki na mrliču najdejo eno rano na črepini, drugo rano na prsih, tretjo rano na trebuhu in še eno rano na levi nogi. Vse rane so bile Jaketu še živečemu prizadjane. Zdravniki spoznajo rano na črepini, ker je bila črepina prebita in ker se je kri v možgane vlila, da je moral mrtud nastopiti in rano na prsih, ker so bile pluča prebodene, za nepogojno smrtni rani, rano na trebuhu za težko in življenju nevarno rano, rano na levi nogi pa za lahko poškodbo. Drugih poškodb ni bilo najti. Zvedenci spoznajo, da je Jaka vsled glavne rane umrl. V preiskavi se skaže, da je Jože z eno ranto po Jaketovi glavi tako vdaril, da mu je črepino prebil,

dalje da je Lovro Jaketa z nožem v prsa vbodel, po tem da je Tine Jaketa s petami v trebuh suval, da je Jernej Jaketa s palico po levi nogi vdaril, zadnjič da je Tine Jaketa z roko po hrbtu tolkel. Pozvedeno in pravno dokazano je tedaj, da je Jaketu Jože to smrtno rano, Lovro eno smrtno rano, Tine eno težko in življenju nevarno rano, Jernej eno lahko rano prizadjal. Kakšnih kaznivih dejanj so se zakrivili napadniki? Odgovor: Jože in Lovro sta se zakrivila hudodelstva uboja, po §. 140 k. p., Tine se je zakrivil hudodelstva težke poškodbe po §§. 152 in 155 črk. e. Jernej prestopka proti telesni varnosti po §. 411, in Tone prestopka proti telesni varnosti po §. 431 k. p.

Vzemimo pa, da je samo dokazano, da je Jože Jaketu to smrtno rano prizadjal, da se pa ne more dokazati, kdo je Jaketa v prsa dregnul in kdo ga je na trebuhu ranil. V tem primerljeji bi se imel Jože za krivega spoznati uboja, vsi drugi napadniki pa bi se bili zakrivili hudodelstva težke telesne poškodbe po §. 157 k. p.

Ko bi se zadnjič ne moglo dokazati, kdo je Jaketu ti smrtni rani prizadjal, bi se imeli po drugem oddelku §. 143 k. p. vsi, ki so se Jaketa lotili, hudodelstva težke telesne poškodbe krive spoznati.

V drugem primerljeji, kadar je namreč smrt vsled vseh poškodb ali zavolj hudega ravnanja skupej nastopila in v tretjem primerljeji, kadar se namreč ne more odločiti, kdo je ubitemu smrtno rano prizadjal, se morajo vsi, ki so se ubitega lotili, brez razločka in tedaj tudi tokrat težke telesne poškodbe po §. 143 krive spoznati, kadar je zastran enega ali drugega pravno dokazano, da ni bil vzrok smrtne poškodbe (razsodba najvišje sodnije 9. decembra 1853).

b) §. 157 k. p.

§. 157 k. p. se tako le glasi:

„Ako je bil pri tepeži, ki se je med več ljudmi vnel, ali pri hudem ravnanji zoper eno ali več osob započetem,

kdo na svojem životu težko poškodovan (§. 152), je treba s vsakterim, ki ga je tako poškodoval, po poprejšnjih §§. 154 do 156 ravnati.

Ako pa je težka telesna poškodba nastopila samo po zedinjenji nasledkov pohabovanja ali hudega ravnanja od več ljudi, ali če se ne more dokazati, kdo je težko oškodbo prizadjal, naj se vsi tisti, kateri so se pokvarjenega lotili, tudi izreko krivi hudodelstva težke telesne poškodbe, in z ječo od šest mesecev do enega leta kaznujejo“.

Ta člen se razločuje od člena 143 le v tem, da je tam bila smrt iz hudega ravnanja ali tepeža nastopila, tukaj pa le kaka težka poškodba v smislu člena 152 nastopi. Tudi je tukaj — ker izid ni tako važen, kazen le ječa od šestih mesecev do enega leta, tam pa težka ječa od enega do petih let.

Ker so v drugem obziru določbe obeh členov ednake velja tudi v tem primerljeji vse to, kar smo gori o členu 143 omenili.

Le to še pristavljamo, da se mora tudi v primerljejih §§. 155 in 156 k. p. porabiti §. 157, kadar se je več ljudi koga lotilo in ako se ne more dokazati, kdo je poškodovanemu to težko rano prizadjal, ali ako je težka rana iz vseh oškodb ali iz celega hudega ravnanja skupej nastopila;

n. pr. *A*, *B*, *C* ino *D* se lotijo Jaketa in ga potlačijo. Jaka je dobil več ran, ktere so vsaka za se le lahke, v njihovi zvezi pa vzročujejo eno težko poškodbo v smislu §§. 152 in 155 črk. *b* in *c*.

V tem primerljeji se morajo vsi, ki so se poškodovanega lotili, hudodelstva težke poškodbe po §§. 152, 155 *b* in *c* in 157 krive spoznati in po §. 157 k. p. na ječo od šestih mesecev do enega leta obsoditi.

Vzemimo pa, da je Jaka pri tej priliki dobil eno rano po glavi, ki jo zvedenci spoznajo ne samo za težko in življenju nevarno, ampak tudi za tako rano, vsled ktere se je poškodovanemu sluh za vselej vzel ali oslabil, in da se ne

more dokazati, kdo je poškodovanemu to rano prizadjal. V tem primerljeji se morajo *A, B, C* ino *D*, ako je dokazano, da so se poškodovanega lotili, tedaj tudi takrat, kadar je pozvedeno, da je eden ali drugi poškodovanega le po nogi vdaril, tedaj mu ni mogel te težke (glavne) rane prizadjeti, ali k temu pripomagati, hudodelstva težke telesne poškodbe po §. 157 k. p. krive spoznati in po tistem členu na ječo od 6 do 12 mesecev obsoditi.

Se ve, da se bo v tem primerljeji kaznen ostrejšje izmerila, kakor ko bi poškodba le po §. 152 k. p. težka bila.

Iz tega je razvidno, da se v primerljnjih §§. 143 in 157 tudi ta dotičnega hudodelstva zakrivi, o katerem je dokazano, da ni mogel te smrtne dotično te težke rane prizadjeti, če se je le ubitega, dotično poškodovanega lotil. Ta določba se marsikteremu dozdeva nepravična in resnica je, da se ne vjema s pravilnimi vodili naših kazenskih postav. Kakor bode mo na konci tega spisa omenili, stara kazenska postava leta 1803 ni poznala te določbe.

Vendar se more po naših mislih predmetna določba s tem upravičiti, da ta ni brez krivnje, kdor se iz hudobnega naklepa kacega dejanja vdeleži, iz kterega omenjeno zlo nastopi in da tedaj tudi nasledke takega početja zagovarjati mora.

Tudi ako se oziramo na pravno varnost, moramo to določbo opravičiti, kajti pri tepežih se prav redko dokazuje, kdor je bil smrtni ali težki poškodbi vzrok in ravno taki tepeži se žalibog pri nas vsaki teden večkrat zgodé.

Kam pa pridemo, ako ostanejo taka hudodelstva nekaznovana ?

(Dalje sledi.)

✓ **Nekaj važnejših določeb vojne postave dne 5. decembra 1868** (dež. zak. 1869, št. 1) **in poduka za izpeljavo te postave** (dež. zak. 1870, št. 1.).

Vojak mora biti vsaki za to zmožen državljjan (§. 1. v. p.).

Dolžnost stopiti v vojaštvo se začinja 1. januarja tistega leta, v kterem mladeneč dovrši 20. leto (§. 3. v. p., §. 3:

1 pod.). Kdor hoče pristopiti k stojni armadi ali k vojnemu pomorstvu, mora imeti vsaj polnih 17 in ne čez 36 let (§. 16. c v. p.). Trije starostni razredi ali letne vrste (Altersklassen), to je mladenči, ki v tistem letu spolnijo 20., 21. in 22. leto svoje starosti so podvrženi vsako leto stavni dolžnosti (Stellungspflicht). (§. 32. v. p., §. 3: 2 pod.) Kdor prihodnje leto nastopi to starost, mora se meseca decembra oglasiti pri županstvu, kjer ravno stanuje, da se vpiše, in ako je tujec v isti občini, mora seboj prinesiti domovinski ali popotni list, sicer bo kaznovan z globo do 100 gl. ali z zaporom do 20 dni (§. 42. v. p., §. 14: 1, 2 pod.).

Dolžnost pri vojaštvu služiti traja 12 let, tako da:

- a) tisti, ki so potrjeni v stojno armado, služijo 3 leta v liniji, 7 let v rezervi in 2 leti pri deželni brambi;
- b) tisti, ki so potrjeni v deželno brambo, služijo pri deželni brambi 12 let.

Vojakov, kateri so svojo službo pri vojnem pomorstvu dovršili, ne zadeva dolžnost služiti pri deželni brambi (§. 4. v. p.).

Ko bi nam žugala vojska, armada pa bi na številu ne bila dopolnjena, takrat se smejo vzeti na vojsko in po svoji starosti vvrstiti v reservo ali v deželno brambo tudi tisti možaki, ki so bili po prejšnjih postavah vojni dolžnosti podvrženi in so se tudi postavili k naboru, pa niso bili k vojakom vzeti, ako niso še dopolnili 32. leta (Člen V. v. p.).

Državni zbor dovoli vsako leto število novincev, ministerstvo jih razdeli na posamezne dežele po razmeri prebivalcev, potem jih pa razdeli deželna vlada in general-komanda na posamezne stavne okraje (Stellungsbezirke) po številu vseh za vojaštvo zmožnih, kar se preračuni na poseben način (§§. 29 in 30 pod.).

Žrebanje (Losung) določuje, v katerem redu naj se stavijo naboru podvrženi vsacega razreda pred stavno komisijo (§. 23: 1 pod.). Prvi se jemlje v stojno armado ali vojno pomorstvo. Ko je odločeno število dopolnjeno, jemlje se sledeči v nadomestno reservo, in ko je tudi število odločenih nadomestnih

reservistov dopolnjeno, jemljó se vsi drugi za vojaštvo zmožni v deželno brambo (§. 32 v. p., §. 63 pod.).

Stavna komisija odloči, koliko v stojno armado ali vojno pomorstvo vrstjenih novincev z naj višim žrebom naj se za- znamova za nadomestnike (Nachmänner), kateri se v normalnih okolščinah pusté 4 mesece na odpustu (Urlaub) (§. 33 v. p.). Nadomestniki se smejo le k domačemu polku (regimentu) potrditi (§. 69 pod.) in se prestavijo koj v nadomestno re- servo, ako bi se do konca tekočega leta po poznejih stavih (Nachstellungen) kdo z manjšim žrebom k vojakom potrdil (§§. 7: 1 b; 95 in 162 pod.).

Stojna armada in vojno pomorstvo ima namen skupno državo braniti zunanjih sovražnikov, in vzdržati notranji red in varnost (§. 7 v. p.). Nadomestna rezerva pa ima namen ob vojski na cesarjevo povelje dopolniti armado, sicer ostane doma pri svojih navadnih opravilih, in se tudi v orožji ne vadi (§. 32 v. p.). Po spolnjenem 30. letu prestopijo na- domestni rezervisti k deželni brambi za 2 leti (§. 7: 4 in 15 a v. p.). Omeniti je tukaj, da imajo novinci, ki so bili v prvi in drugi letni vrsti potrjeni, k nadomestni rezervi dolžnost staviti se še drugo leto pred stavno komisijo, da je tedaj njih vrstjenje k nadomestni rezervi le začasno (§. 32 v. p., §§. 3: 6 in 7: 3 pod.). Deželna bramba je ob vojski namenjena za podporo stojni armadi, in za notranjo bran, o miru pa tudi za to, da vzdržuje notranji red in varnost (§. 8 v. p.). Sklicuje in za vojsko pripravlja se deželna bramba samo na cesarjevo povelje (§. 10 v. p.), podpisano od odgovornega ministra za deželno bran. Ako bi se hotela deželna bramba ob vojski rabiti zunaj dežel zastopanih v državnem zboru, treba je zato posebne državne postave (§. 1, 2, 3 postave dne 13. maja 1869, zak. kranjski štev. 17.).

Začasno próst vojaške službe je:

1) edini sin takega očeta, ki si ne more sam kruha služiti, in pa edini sin matere vdove;

2) po očetovi smrti edini vnuk starega očeta, ki si sam ne more kruha služiti, ali pa stare matere vdove, če nimata sina;

3) brat popolnoma zapuščenih sirot. Toda sin oziroma vnuk ali brat mora biti zakonski in potreben doma za to; da živi očeta ali mater, starega očeta ali mater, ali pa brate in sestre, če on to dolžnost tudi res izpolnjuje. Sin v drugič omožene matere je tudi prost vojaške službe, ako je dokazano, da je očim (očuh) nesposoben skrbeti za mater (§. 38: 15 pod.).

4) nezakonski sin, ako je edina podpora svoje pomoči potrebne matere, če to dolžnost spolnuje, in če ni nikogar, ki bi imel dolžnost skrbeti za njo (§. 38: 13 pod.).

Enako pravico biti prost ima pa tudi tisti sin, vnuk ali brat, čegar bratje služijo v liniji ali rezervi, ne pa, ako služijo pri armadi prostovoljno naprej po dopolnjeni postavni dobi, ali pa če so pri deželni brambi ali nadomestni rezervi (§. 38: 7 pod.) — ako so mlajši od 18 let, ali so pa, dasiravno starejši, nezmožni za delo (§. 17 v. p., §. 38: 1 pod.). Zavoljo nezmožnosti zadevajočih rodovinskih udov, služiti si živež, se pa oprostitev takrat ne more zadobiti, kadar ima rodovina reklamiranega toliko posestva, imetja ali pridobitka, da se lahko iz dohodkov brez pomoči reklamiranega živi (§. 38: 3, 4 pod.).

Stavni komisiji pridani zdravniki presodijo, ali je oča, oziroma brat zarad dušnih ali telesnih napak nezmožen za delo (§. 48: 9 pod.) in potem stavna komisija gledé na druge merodajne okolščine odloči, ali se začasna oprostitev dovoli ali ne (§. 17 v. p.). Iz te določbe izvira, da se pred stavno komisijo vabijo vsi stavi podvrženi brez razločka, in pa očetje ali bratje, kateri se imajo zdravniško pregledati (§§. 51: 3 in 54: 1 pod.). Ako bi tedaj zadnje imenovani ne prišli pred stavno komisijo, začasno oprostenje bi se ne smelo dovoliti (§. 54: 4 pod.). Črez rzsodbo stavne komisije je pripuščena pritožba na deželno vlado v 14. dneh (§. 17 v. p., §. 55 pod.).

Pred stavno komisijo priti pa ni treba:

a) Očetom ali dedom, ki so dovršili 70. leto, ako župan potrdi, da niso zmožni sami se živiti;

b) onim svojcem (Angehörige), katerih očitna nezmožnost za preživljenje se po natančnih uradnih preiskavah brezdvomno dokaže (§. 52: 4 pod.), in

c) onim svojcem, katerih popolna in stalna nezmožnost si kaj prislužiti se je dokazala že pri prejšni komisiji preiskavi s tem, da imajo na sebi take telesne napake, ktere to nezmožnost spričujejo in ktere vsakdo lahko vidi brez natančnejše zdravniške preiskave;

d) stavi podvrženi (Stellungspflichtige), kateri so se po natančnih pozvedbah okrajne gospodske brez dvombe spoznali za take, ki so očitno nezmožni za vojaško službo (offenkundig Untaugliche), naj se od okrajne gospodske oprosté od tega, da bi se morali osobno staviti pred stavno komisijo (razpis minist. 28. oktobra 1870, št. 11577 dež. zak. št. 39).

Začasno oprostitev (§. 17 v. p.) pa zadobi stavi podvrženi le takrat, ako podpore potrebni ali njih pooblaščenci to zahtevajo (§. 37: 1 pod.) in s pričali utrdijo, ko se fantje popisujejo, to je meseca decembra vsacega leta, ali vsaj do redne stave (Stellungstag) (§. 17: 1 pod.); sicer bi se reklamirani, ko bi ga k vojakom potrdili, po tem mogel oprostiti le zarad zoperpostavnega vrstenja, in plačati bi se moralo v vojno blagajnico 20 gl. odškodovanja, ako bi kaki stroški narasli (§. 17: 2 pod.).

Prošnja (reklamacija) za začasno oprostitev, ki je s prilogami vred koleka (štempelja) prosta (ukaz finančnega minist. 6. marca 1870, št. 5107 dež. zak. št. 9) in ktera se navadno le ustno opravi, mora se utrditi s sledečimi prilogami:

1) S pozvedbo o rodovinskem stanu, kar se dobi od pristojnega g. župnika (fajmoštra);

2) potreba reklamiranega za preživljenje podpore potrebne rodovine se mora dokazati s pričalom lastnoročno podpisanim od dveh občinskih udov, ktera imate tudi k stavi

poklicana sinova, pa ne prosita za nju oprosteno ali odpuščeno od dejanske službene dolžnosti. To spričalo ima zapadati: a) Zaznambo reklamiranega in tistih rodovinskih udov, katerim v prid se oprosteno zahteva; b) koliko ima rodovina nepremikljivega posestva ali vsaki ud posamezno, s pristavkom kraja in občine, hiše ali hiš, potem zemljišč po katasterski meri in po razredih (Kultursgattungen) skupaj; c) zaznambo pripomočkov (virov), obrtnije ali opravila, iz kterega dobiva rodovina oziroma vsaki nje posamezen ud, vzlasti tudi reklamirani življenje, in v koliki meri, potem, ali so razmere reklamiranega take, da more rodovino zdatno podpirati; d) koliko se plačuje državnih davkov brez deželnih in občinskih priklad skupaj in posebej; e) da je preživljenje omenjenih rodovinskih udov v resnici odvisno od reklamiranega, da je to dolžnost doslej resnično in v kateri meri da jo je spolnoval, in da to po natančnej preiskavi in vestnem preudarku razmer, in po lastnem prepričanju podpisana moža potrdita. — Spričalo mora še potrditi župan zaradi podpisov in zapopadka. Dalje mora potrditi, da imata podpisana sinova, ki sta za ono leto podvržena stavi, in razločiti, v katero letno vrsto sta vpisana. Ako bi v občini ne bilo takih dveh mož, ali pa če bi ne znala niti brati niti pisati, ali bi se branila spričalo podpisati, takrat ima okrajna gospodska sama pozvedeti in stavni komisiji predložiti, kar je vedeti treba (§. 38 pod.).

Začasna oprostitev od stavne dolžnosti velja samo za eno leto, mora se tedaj do spolnjenega 22. leta vsako leto ponoviti, sicer bi se moral stavi podvrženi postaviti pred stavno komisijo (§. 17 v. p., §. 37: 2 pod.).

Vsi začasno oprosteni tretjega starostnega razreda se vzamejo konec leta v nadomestno reservo ali deželno brambo, kakor jih vrsta zadene, v razvid (Evidenz) (§. 7: 2 a pod.), ko so pa tako v nadomestivno reservo vpisani dopolnili 30. leto, stopijo še dve leti v razvid deželne brambe (§. 7: 5 pod.). Ves čas do spolnjenega 32. leta so tedaj zavezani,

vsako leto ob odločenem obroku zopet dokazati, da še obstojé tiste razmere, ki so oprostitev od vojaške službe naklonile (§. 167: 4 pod.), sicer stopijo v stan in dolžnost nadomestne reserve (§. 167: 5 pod.); če pa spadajo pod deželno brambo, morajo se pa staviti pred stavno komisijo, kadar se prvič snide pri okrajnem glavarstvu, in ako so potrjeni, spolnovati dolžnosti deželnega brambovca do 32. leta svoje starosti (§. 167: 7 pod. in razpis minist. 23. septembra 1870, št. 9949 III. dež. zak. št. 34.).

Druga važna določba vojne postave, ki polajšuje vojno dolžnost, je še ta, da ob času miru nekterim v vojaštvu potrjenim, zarad svojega poklica (kandidatom duhovskega stanu pa tudi ob vojski) dejansko služiti ni treba (§§. 21 do 27 v. p., §. 6: 2 pod.). Odpuščenje od dejanske vojaške službe (Enthebung von der Praesenzdienstpflicht) dovoli stavna komisija na prošnjo zadevajočega koj po tem, ko je bil k vojakom potrjen (§. 56 pod.) in velja le, dokler on v istih razmerah ostane (§. 40: 1, 2 pod.).

Naj tukaj omenim le kmečkèga stanu. Pogoji, pod kterimi zadobé posestniki kmetij odpuščenje od dejanske vojaške službene dolžnosti, so pa ti-le (§. 45: 1 pod.): *a*) da zemljiščno posestvo spada v razred kmetij; *b*) da kmetija more samostojno rediti rodovino peterih osob, pa da ne presega štirikrat toliko vžitka; *c*) da je stavi podvrženi lastnik kmetije; *d*) da je kmetijo dobil po dedovanji; in *e*), da na kmetiji navadno stanuje in gospodarstvo sam oskrbuje, to je, da se dela sam vdeležuje (§. 45: 2, 3, 4 pod.).

Tako odpuščeni vojaki stojne armade, vojnega pomorstva in deželne brambe naj se za čas, ki je kmetijstvu naj manj za škodo, osem tednov po vojaško vadijo, po tem pa domu pusté in dokler je mir, samo še na občasne vaje v orožji kličejo (§. 27 v. p.). Vsako leto pa morajo, dokler so v linijni službeni dolžnosti, tedaj prve tri leta, dokler ne prestopijo v reservo ob času redne stave dokazati obstanek prej-šnih razmer, sicer dovoljena olajšava mine, in zadevajoči bi

morali nastopiti dejansko vojaško službo (§. 150 pod.). Ko so pa prestopili v reservo ali deželno brambo, morajo te okolščine tudi zanaprej vsako leto dokazati, ako nečejo priti pod splošne predpise, posebno zarad vaj v orožji (dež. zak. 1870, št. 39/8).

Tudi med vojaško službo zadobi vojak odpuščenje od dejanske službene dolžnosti, ako pride po podedovanji v posest gori imenovane kmetije. Prošnja s potrebnimi dokladami se predloži okrajnemu glavarstvu, in ono jo s svojimi nasveti pošlje v rzsodbo naprej dotičnemu krdelu (§. 148: 1, 2 pod.).

Kadar je vojak postal edina podpora pomoči potrebnih roditeljev, dedov, ali bratov in sester, ima se na prošnjo pomoči potrebnih svojcev ali njih pooblaščencev spustiti iz vojaške službe (Entlassung). Prošnja se mora podati pri okrajni gospodski in utrditi z dokazi, kakor so pri oprostitvi potrebni (§. 40 c v. p., §. 161: 1 pod.), samo spričalo (§. 39: 2 pod.) mora biti podpisano od dveh občinskih udov, katerih v službeni dolžnosti bivajoča sinova ne terjata niti odpusta niti odpustjenja iz dejanske službene dolžnosti. Župan pa mora potrditi, pri katerih vojakih da sinova služita (§. 161: 5 pod.).

Nezmožnost v ozir jemajočih možkih svojcev se dokazuje z uradskim spričevalom, kterega napravi stavna komisija (§. 161: 6 pod.), kdor hoče to spričevalo dobiti, naj se oglasi pri okrajnem glavarstvu, da se predstavi potovajoči stavni komisiji, ali pa stalni stavni komisiji v Ljubljani.

Opombe vredna je še določba, da se mladenči ne smejo ženiti, dokler niso spolnili 22. leta svoje starosti. Prej se smejo ženiti le takrat, če je stavna komisija izrekla, da so za zmiraj nezmožni za vojaško službo, ali pa če so bili v tretji letni vrsti oprosteni od vojne dolžnosti. Razun tega pa sme takim ženitev dovoliti pri posebno ozira vrednih okolnostih le ministerstvo za deželno bran in na to pooblaščena deželna vlada (§. 103: 4 pod.). Vendar pa ženitev ne odveže nikdar od dolžnosti za vojaško službo (§. 44 v. p.).

Kdor je dolžen priti pred stavno komisijo, pa brez dovoljnega izgovora ne pride, šteje se za beguna in se iz uradne dolžnosti stavi k vojakom, dokler ni še 36. leta svoje starosti (§. 33 v. p., §. 3: 3 pod.) prestopil. Če se je sam oglasil pa vendar begunstva ne more opravičiti, mora, ako je potrjen, eno leto, ako pa ni sam dobrovoljno prišel, dve leti dalje v liniji služiti, kot bi moral sicer; ako pa ne bo potrjen, zapade v kazen do 150 gl., in če nima s čim plačati kazni, naj bo zaprt do meseca dni. Beguni, ki so starost 36 let prestopili (§. 16 c v. p.) kaznujejo se z globo do 1000 gl. oziroma z zaporom do 6 mesecev, — sokrivci begunstva pa z globo do 500 gl., pri posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 gl., oziroma s zaporom od 3 in 6 mesecev (§. 46 v. p.).

Vsak pod vojno dolžnostjo stoječi človek, kateri se je nalašč poškodoval zato, da bi ne bil vojak, mora, ako je še za kako rabo pri armadi, dve leti dalje služiti v liniji, kot bi moral sicer (§. 47 v. p.). Taki in pa beguni nimajo pravice do začasne oprostitve (§. 37: 4 pod.).

Dopustniki (urlavberji) dokler so na dopustu, rezervisti in deželni brambovci pa, ako niso v dejanski službi, stojé pod civilno oblastjo (§. 53 v. p.) in se smejo brez dovoljenja od vojaške strani oženiti, ako so stareji od 22 let (§. 52 v. p. razpis minist. 22. julija 1867 drž. zak. št. 100). Mlajši pa morajo imeti dovoljenje, če služijo pri stojni armadi od vojaške gospodske, če pa služijo pri deželni brambi, ali pa če so vrsteni v namestno reservo od deželne vlade (razpis minist. 22. jul. 1870, št. 4736 in 6. maja 1870, št. 3723 II).

Drag. Tekavčić.

Ako se z razsodbo med strankama pobijô pravdni troškovi, mora nositi troškove zedinjene z nastopom prisege stranka sama, ktera ima priseči.

Vsled razsodbe 15. julija 1870, št. 1850 moral bi bil Anton Jakac plačati Antonu Benčiču glavnico dveh gođinarjev z 6% obrestmi od 3. avgusta 1869 naprej, ako bi slednji

položil glavno prisego, pripuščeno v omenjeni razsodbi. Pravdni troškovi bili so med strankama pobotani. — Anton Benčić je prisegel, i ko mu je hotel po tem plačati Anton Jakac rečeno glavnico z obrestmi, branil se je ta prijeti jo, zahtevaje vrh tega tudi odplačilo troškov za nastop i položnje prisege. Na to položi Jakac dne 15. decembra 1870 pri sodnji svoto 2 fr. 17 novč. za platež vprašavne istine z obrestmi vred, da bi jo njegov nasprotnik prosto vzdignoti smel. Nezadovoljiv se Benčić niti s tem, napravi 23. januarja t. l. prošnjo za rubljenje premakljine imenovanega dolžnika za izterjanje celega omenjenega svôga zahteva.

To prošnjo je odbila c. kr. bolžeška okrajna sodnja odlokom 26. januarja t. l. št. 221 spremljevaje ga naslednjimi razlogi:

Videvši nazočo prošnjo, s ktero zahteva se rubljenje premakljine za izterjanje glavnice dveh goldinarjev s 6 % obrestmi vred od dne dostavljene tožbe pr. 9. junija 1869, št. 2432, t. j. od dne 3. avgusta 1869 naprej, i vrh tega tudi za izterjanje toli stroškov, naraslih z nastopom glavne prisege, dopuščene razsodboj 15. julija 1870, št. 1850, kakor izvršnih likvidirati se imajočih;

premišljevaje, da z omenjeno razsodbo bili so med strankama pobotani pravdni troškovi, za česar mora nositi stroške združene z nastopom i položenjem prisege ona stranka, ktera hoče položiti isto prisego;

premišljevaje, da pologa dveh gold. 17 novč. prejeta v sodno shrambo z odlokom 15. decembra 1870, št. 4025, je vsakakor zadostna za pokritje rečene glavnice 2 forintij i zadevnih 6 % obresti od navedenega dne 3. avgusta 1869 do 15. decembra 1870, ko je položil dolžnik Anton Jakac vprašavni znesek, ker ga njegov verovnik ni hotel prijeti;

uvaževaje, da vsled vsega tega nima prositeljev zahtev nobenega pravnega temelja.

Proti temu odloku vložil je prositelj pravodobno svoj utok, ali rešenjem 24. februarja t. l., št. 985 potrdila je

tržaška presodnja odlok prvega sodca ter pridjala še te-le razloge:

Premišljevaje, da nazoči utok napada odlok 26. januarja 1871, št. 221 samo glede tiste točke, kâ zadeva odbito odplačilo troškov, naraslih pritožniku s položenjem glavne prisege;

premišljevaje, da mora vsaka stranka nositi svoje lastne sodne troškove, ker so bili isti v razsodbi med njima pobotani;

premišljevaje, da troškovi za nastop prisege bili so pro-uzročeni z izpolnjenjem pogoja, z razsodbo naloženega prisc-galcu, ako je hotel v pravdi zmagati. D. T.

Pri izmeri davščine od ženitne pogodbe se zaženilo nima v račun jemati.

Z ženitno pogodbo od 31. januarja 1864 je vdova Z. P. svoji hčeri M. F. priženilo 3000 gl. na korist njenega ženina K. in vrh tega še delščino v vrednosti 2000 gl. zapisala in ženinu koj v lastnino izročila.

Za varnost omenjenega priženila 5000 gl. je K. zapisal vse svoje premakljivo in tudi svoje nepremakljivo premoženje, ki še bo ga morda dobil, zlasti pa svojo tvornico za vinski cvet in rozoljo ter se je zavezal, ta iznesek svoji ženi M. F. ali njenim pravnim naslednikom, ako bi se zakon vtegnil ločiti, razvezati, ali ko bi ona brez otrok vmrla, ali ko bi se kant razglasil, pred vsemi upniki nazaj plačati in še vrh tega v primerljeji zakonske ločitve, razveze ali kanta iznesek 2000 gl. kot zaženilo (Widerlage) odrajtati.

Na pogodbo se je djal kolek za 50 kr.

Davkarija v D. je odmerila sledeče davščine:

od 5000 gl. 1%	50 gl. — kr.
" " 25% priklade	12 " 50 "
" 2000 gl. zaženila davščina po lestvici	6 " 25 "
	skupaj . 68 gl. 75 kr.

Vsled računskega očitanja pomot je deželno finančno vodstvo v Galiciji gledé omenjene davkarijske izmerjave z odločbo od 16. avgusta 1867, št. 12369 sledeče izreklo:

Po 42. tarifni točki kolkovne postave od 9. febr. 1850 gre od ženitvanjskih pogodeb kolečnina po lestvici II.

Če pa ena pogodbo sklepajočih strank nepremakljivo ali premakljivo lastnino na drugo stranko prenese, bodisi med živečimi ali na slučaj smrti, tokrat pridejo vrh tega dotične postavne določbe 91. ali 106. tarifne točke v rabo. Po takem se je izmerilo:

a) od ženitvanjske pogodbe za 7000 gl. po lestvici II. kolečnine	22 gl. 50 kr.
(ktera bi se bila koj pri sklepu pogodbe morala odrajtati)	
b) kolečnine po tarifni točki 101, I. A. 1. od naredbe na slučaj smrti	1 " — "
c) od prenosa priženila 5000 gl. 1 % s 25 % priklado	62 " 50 "
d) od prenosa zaženila 2000 gl. 1 % s 25 % priklado vred	25 " — "
e) zapovedani drugopis bilježniškega pisma	23 " 50 "
	<hr/>
skupej	134 gl. 50 kr.

Finančno ministerstvo je vsled daljega priziva to izmerjavo sledeče spremenilo:

ad a) od 5000 gl. enotna davščina po lestvici	17 gl. 50 kr.
b) stalna kolečnina	1 " — "
c) od 5000 gl. 1 % s 25 % priklado vred	62 " 50 "
	<hr/>
skupej	81 gl. — kr.

iz sledečih razlogov:

Po lestvici izmerjena in 1 % davščina s priklado, ktera se je od zaženila računila, se razun drugih davščin, ki ostanejo, ima odpisati, ker se na zaženilo, ki je pravilno le za slučaj smrti veljavna pravica (§. 1230 ob. drž. zak.), po 42. tarifni točki davščinske postave in finančno - ministerskega

pravilnika od 18. febr. 1852, št. 14467 pri izmerjavanji davščine od ženitne pogodbe nima obzir jemati in te naredbe tudi ta okolščina ne spremeni, da se zaženilo po slučajih tudi pred moževo smrtjo izplačati vtegne. (Razpis c. kr. fin. ministerstva od 19. julija 1868; št. 21329.) — Ravno tako je glede na zaženilo odločilo c. kr. finančno okrajno vodstvo v Mariboru dné 13. aprila 1864, št. 3319, torej od zaženila ne gre ne kolek po lestvici, ne druga davščina pri ženitnih dogovorih, ker se od tega pristojbine le pozneje imajo odrajtovati.

—————

Pravilno nadaljevanje rabe celi postavni čas za priposestovanje prestajajoče služnosti, η. pr. vozne pravice ni potrebno. (§. 1500 ob. drž. zak.)

Andrej S. kot lastnik hiše je tožil Jožefo M. na pripoznanje služnosti voznega pota čez njeno posestvo in na vknjižbo te služnosti pri služečem zemljišči (praedium serviens). Pridobitev te služnosti je tožnik s tem podpiral, da sta jo on in prejšnji posestnik hiše že čez trideset let rabila ter je to domnevano posest hotel dokazati s pričami, ktere so izpovedale, da so posestniki tožnikove hiše po dotičnem potu že čez trideset let iz unstran toženčevega zemljišča ležečega gozda drva in steljo za potrebo domu vozili, samo tega niso vedele povedati, kolikokrat in kdaj so se tožnik in njegovi predniki ceste posluževali in če vsako leto; sploh pa so rekle, da je ta cesta edina, po kateri se gozdni pridelki morejo spravljati, ter da so se drva in stelja tolikrat izvažale, kolikrat je potreba nanesla. Toženka se je v svojem zagovoru sosebno na §. 1500 ob. drž. zak. opirala. — Okrajna sodnija v H. je z rabsodbo od 7. junija 1869, št. 219 tožnika odbila, ker po izpovedbah prič ni popolnoma dokazan začetek in nadaljevanje posesti ceste celi postavni priposestovalni čas in tudi ta okolščina ne, da je toženka ob času pridobitve

svojega zemljišča o tem vedela, da tožnik in njegov prednik cesto rabi, za česar voljo se je po pravici smela na §. 1500 ob. drž. zak. opirati.*)

Deželna nadsodnija na Dunaji je z razsodbo od 30. dec. 1869, št. 20279 tožbo vslišala. V razlogih se na zgoraj navedene izpovedbe prič pokazuje ter dalje omenja: Ker so se listje in drva iz tožnikovega gozda le po prepirni cesti spravljati mogle in so se tudi v resnici spravljale, torej je vse eno, kolikokrat se je to zgodilo; dokaz po pričah, da so se drva in listje po toženčinem zemljišči zares vozile in sicer tolikrat, kolikrat je ta vožnja potrebna bila, zadostuje, ker brez take potrebe tudi vzroka za vožnjo ni bilo. Gledé na §. 1500 ob. drž. zak., na kterega se Jožefa M. opira, deželna nadsodnija omenja, da se toženka nanj ne more pozivati, ker je dokazano, da se je cesta po kolovozu, kterega je vsakdo lahko videl, poznati mogla, da tožnik druge ceste za spravljanje drv in listja iz svojega gozda ni imel in da je torej tožnica, ktere zemljišče se tožnikovega gozda drži, o vožnji vedela ali bi saj pri pazljivosti vedeti morala.

Najvišja sodnija je dné 18. oktobra 1870, št. 3877 razsodbo druge stopinje z ozirom na njene razloge potrdila ter še pristavila, da pri služnostih, kterih uživanje poprek ali deloma ni ravno vsako leto (v gospodarskem obziru) potrebno, tudi ni treba, da bi se za dokaz neprenehljivosti posesti morala raba poprek ali njeno vsakoletno izvrševanje na to ali uno stran spričati; nadalje, da se toženka že zarad tega ne more na §. 1500 opirati, ker se nad rabo ceste, akoravno je svoje posestvo s pripadajočim zemljiščem že 1856. leta v last dobila in se je kolovoz že takrat videl, ni spodtikala, temuč je naprej do zadnjega časa dopust svojega prednika nadaljevaje to rabo trpela.

*) Ta §. se glasi: »Pravica, pridobljena iz priposestovanja ali zastaranja, pa ne more nikakor škodovati temu, kteri je, zanašaje se na javne knjige, pridobil kako reč ali pravico, še preden je v nje vpisana bila.«

Napovedba pritožbe v kazenskih rečeh.

Matija J. je z razsodbo c. kr. okrajne sodnije v Melniku od 13. septembra 1870, št. 1193 prestopka §. 411 kaz. zak. bil krivega spoznan in na tridnevni zapor z enim postom obsojen.

Ta razsodba še se je le po končni obravnavi sklenila ter obdolžencu in poškodovanemu po §. 419 kaz. post. in sicer prvemu 1. oktobra 1870 pismeno vročila.

Matija J. je na prejemnem listu v zadnji rubriki, v kateri stranka ima potrditi prejem, pod svoje ime in dan zapisal v českem jeziku te-le stavke brez vse zveze in semtertje tudi brez pomena: „Izrekujem in dajem naznanje, da ne morem biti zadovoljen — in se pritožim, — pritožbo bom v osmih dneh prinesel“.

Dne 5. oktobra 1870, št. 2541 je vložil Matija J. obširno pritožbo zoper gori omenjeno razsodbo, katero pa mu je prva stopinja opiraje se na §§. 203, 300, 427 r. kaz. pr., z ozirom na ukaz pravosodnega ministerstva od 10. aprila 1855, št. 4302, in na ministerski ukaz od 8. junija 1856, št. 98 drž. zak., kot zakasnjeno vrnila.

Pritožba, katero je zoper ta odlok Matija J. neposrednje pri c. kr. česki deželni nadsodniji vložil, se mu je vsled nadsodnijskega razpisa od 17. oktobra 1870, št. 36353 tudi vrnila, ker bi se ne imela pri drugi stopinji vložiti, razun tega pa ta pritožba z ozirom na postavne v prvosodnijskem odloku navedene določbe tudi ni vtemeljena.

Vsled izvanrednega obdolženčevega priziva zoper kazensko razsodbo od 13. septembra 1870 pa je c. kr. najvišja sodnija napovedbo priziva, katero je Matija J. 5. oktobra 1870 zoper razsodbo istega dne mu vročeno, na prejemni list zapisal, z razsodbo od 7. decembra 1870, št. 14416 za pravočasno pripoznala ter c. kr. česki deželni nadsodniji zaukazala, pritožni spis sprejeti ter v drugi stopinji razsoditi.

Sodnik prve stopinje brez dogovora s političnimi oblastnijami nima pravice spoznati, alj ktera prepirna stvar sliši na pravno pot ali v področje upravnih oblastnij. (Dvor. dekr. od 23. junija 1820, št. 1669 zb. pravosod. post.)

C. je dogovorno sè samoprodajnimi zakupniki krčmarijo medicine v njihovem imenu oskrboval. Ker pa je na njihovo škodo medico delal in jo skrivoma tudi točil, ga je vsled njihove ovadbe oblastnija na denarno kazen obsodila in mu njegovo napačno ravnanje za naprej prepovedala. Temu nasproti je C. trdil, da ima izjemoma pravico, delati medico in jo točiti, ter je zoper samoprodajne zakupnike vložil tožbo zaradi motenja posesti.

Prva stopinja je tožbo zavoljo nepristojnosti zavrgla, ker se prepri v kupčijski ali obrtni stvari, kakor je h grajščinskim pridržkom (regale) spadajoča krčmarija medicine nedvomljivo, po obstoječih postavah pri upravnih oblastnijah obravnavati morajo.

C. kr. deželna nadsodnija v Krakovu pa je zaukazala, naj se C.-eva tožba reši in obravnuje, ker se v stvareh motenja posesti praša le o dejanskem posestnem stanu, kterege nihče ne sme motiti.

C. kr. najvišja sodnija pa je 24. junija 1867, št. 8390 nadsodnijsko razsodbo zavrgla ter deželni nadsodniji zaukazala, naj se pred vsem s namestnijo zastran prepirnega predmeta sporazumi in po tem o C.-jevem utoku razsodi. Razlogi: Dolžnost vsake sodnije je, pred vsem uredoma vzeti v pretres, jeli z ozirom na osebe in predmet prepira za razsodbo pristojna. Brez sporazumljenja s političnimi oblastnijami pa sodnik sam nima pravice, rešiti prašanje, ali kateri prepir spada na pravno pot ali pa v področje političnih oblastnij, in tudi postava od 27. oktobra 1849 ne kaže, da bi se prepirna stvar, za katero so politični uradi pristojni, poprej pri sodniji obravnavati in še le po tem na upravno pot zavrniti morala.

Razlastitev vozne služnosti na korist obdelovanja zasebnega zemljišča ni dopustljiva.

Janez E. v O. ima zemljišča št. 1419/b (1120 □ sežnjev njive), št. 1419/c (23 □ sežnjev pašnika) in št. 1419/d (780 □ sežnjev gozda) na Strmci. Pri obdelovanju teh zemljišč je E. dozdej vozil čez zemljiščne delce 1421, 1477 in 1478, ki se na spodnji strani njegovih zemljišč držijo in dedičem Dragotina A. slišijo. Vsled tožbe Marjete A. na pripoznanje, da so zemljišča 1421, 1477 in 1478 služnosti prosta, je okrajna sodnija v O. in ravno tako tudi deželna nadsodnija razsodila, da Janez E. prostost služnosti zastran omenjenih zemljišč mora priznavati in se vsake dalje vožnje čez nje zdržavati.

Temu nasproti je Janez E. v svoji vlogi pri okrajnem glavarstvu v T. trdil, da bi zemljišča 1419/b, c in d, ker se do njih drugot priti ne more, brez obdelovanja ostati morala, kar pa se z javnim blagorom ne vjema, in da so toraj dediči Dragotina A., dolžni mu po §§. 364 in 365 ob. drž. zak. hojo in vožnjo čez svoja zemljišča za primerno odškodovanje dovoliti. Za tega voljo on okrajno glavarstvo prosi, naj dediče Dragotina A. ako bi se ne dali zasebno pogoditi, dolžne spozna, mu za obdelovanje zemljišč 1419/b, c in d pristop in vozno pot, kakor jo bode ogled odločil, na tako dolgo dovoliti, dokler bo po namenu obdelovanja teh zemljišč potrebno.

Okrajno glavarstvo je to prošnjo brez vseh prejšnjih pozvedeb zavrglo, ker se po §. 365 ob. drž. zak. razlastitev le takrat sme izreči, ako jo občni blagor terjaja, to je, ako je iz dokazanih javnih ozirov, kakor pri napravi cest, pri vodnih stavbah in železnicah, odstop lastnine potreben; v tem primerljeji pa se le iz zasebnih ozirov razlastitev zahteva.

Na pritožbo Janeza E. je deželna vlada razsodbo okrajnega glavarstva — kot postavno popolnoma vtemeljeno — potrdila.

V utoku do ministerstva je E. trdil, da bi takrat, ko bi njegovo polje brez obdelovanja ležati moralo, tudi korist, ki iz obdelovanja zemljišča deželnemu razcvetu poprek dohaja, šla v zgubo, da bi tudi davek odpasti moral in da torej javnih ozirov za posilno odkazanje pota ne manjka. E. se je zraven opiral na določbo postave od 6. februarja 1869, št. 18 drž. zak., po kateri se menjava zemljišč za bolj ob-

delovanje tudi zoper voljo vknjiženih upnikov dovoliti more, kakor na dalje tudi na §. 15 vodne postave od 30. maja 1869, št. 83 drž. zak. in na določbo §. 67 moravskega stavbinega reda od 20. decembra 1869, št. 1. dež. zak. od leta 1870, kjer se razlastitev tudi za manj važne namene dovoljuje.

Ministerstvo znotranjih zadev je pod 11. novembrom 1870, št. 14156 sledeče razsodilo: „Utok Janeza E. zoper enako-glasni razsodbi okrajnega glavarstva v T. in deželne vlade gledé zahteva, naj bi se dedičem Dragotina A. dolžnost naložila, za obdelovanje zemljišč št. 1419/b, c in d mu poprek hojo in vožnjo čez delce št. 1421, 1478 in 1477 dovoliti, — se ne more vslišati, ker ni postavnih pogojev za posilno razlastitev ali obteženje tuje reči. Kolikor pa je en del omenjenih zemljišč za zrejo gozda namenjen in bi Janez E. svoje gozdne obrodke čez tuje zemljišče spravljati hotel, se na določbe II. razdelka ces. patenta od 3. decembra 1852, št. 250 drž. zak. zavrača.

Omeniti se tudi mora, da je za razsojevanje o tem, ali se postavni pogoji za razlastitev nahajajo, v obče v prvi stopinji deželna, ne pa okrajna oblastnija poklicana, ako posebne postave kaj druga ne določujejo“.

Ta razsodba se je dalje na sledeče razloge opirala:

Iz splošnega v §. 365 ob. drž. zak. zapopadenega predpisa Janez E. ne more pravice na posilno odkazanje pota k svojim zemljiščem izpeljevati. Prvič se ne more trditi, da bi občni blagor sploh trpel, ako nekaj čez en oral veliko zemljišče prazno leži in da se toraj tudi potreba ne kaže, zavoljo domnevane javne koristi v zasebno lastnino segati; sicer tudi Janez E. lahko celo zemljišče spet za gozd obrne, kakor je iz prva bilo, ali pa ga kateremu mejašu proda. Tukaj le toraj gre za zasebno, ne pa za javno korist. Le v tej meri, ko je en del omenjenih zemljišč Janeza E. v gozd premenjen in bi se za spravlanje gozdnih obrodokov prašalo, bi pritožnik na podlagi določeb ces. patenta od 3. decembra 1852, št. 250 drž. zak. mogel pravico do rabe tudi tujega zemljišča zahtevati. — **Pristavek.** Ta razsodba je v nasprotji z odločbo, katero je „Pravnik“ lani na strani 37. priobčil, torej je z obzirom na važnost poljedelstva v našem cesarstvu potrebno, da se nemudoma izdela postava, ktera bi varovala zdatno občni blagor, ki je pri enem oralu tako zadet, kakor pri več.

Priloga št. 1. Dohodkov.

Glej štev.

Z a z n astanja ustanovnih glavnice, njihovih obrestnih dohodkov
v Trnovem pri Ljubljani

Tekoča št. v.	Ime ustanovnika	Potrjevalnega pisma dan in št. v.	Ustanovna vezala	O b v e z n i c e			Obresti					
				vrsta ali ime dolžnika	dan	štev. ali vknjiženje	%	Glavnica		obrestje za leto 1870		
								fr.	sl.	fr.	sl.	od
v javnih zakladih												
1	Žagar Drago- tin	2/11. 1856 št. 16	2 maše	Obligacija enotnega dr- žavnega dolga z obresti v bankovcih	1/2. 1869	518	5	200	—	—	1/8. 1869	1/8. 1870
2	Žarlag Ivan	1/3. 1858 št. 640	1 ve- lika maša	ista	»	518	5	300	—	—	»	»
3	Nedog Franjo	10/6. 1860 št. 132	1 maša	ista	»	518	5	50	—	—	»	»
								550	—	—	—	—
po odbitem 16% nem davku . . .												
ostanek . . .												
Pri zasebnih osobah												
4	Kremžar An- drej	3/7. 1842 št. 241	3 maše	Ivan Ambrož	1/4. 1832	2/5. 1832	5	105	—	—	1/4. 1869	1/4. 1870
5	Petkozik Bo- gomir	»	3 maše	»	1/3. 1842	2/3. 1842	5	105	—	—	1/3. 1869	1/3. 1870
6	Ivanetič Da- vorin	8/4. 1870 št. 43	3 maše	Andrej Mraz	6/8. 1869	12/8. 1869	5	105	—	—	6/8. 1869	6/8. 1870
								315	—	—	—	—

Župni urad sv. Janeza Krstnika v Trnovem pri Ljubljani
dne 1. januarja 1871.

računu.

5. in 6.

m e k

in dotične razdelitve pri župni cirkvi Sv. Janeza Krstnika
za solčno leto 1870.

znesek		skupaj	plačano	Zaostanek koncem leta 1870	Od letošnjega ustanovnega zneska se odrajta										Opazke				
fr. sl.	fr. sl.				fr. sl.	fr. sl.	župnika	duhovnemu pomočniku	cirkovniku	orglarja	revezem	cirkvi							
10	—	10	—	10	—	4	—	—	40	—	—	—	—	5	60	—	—	—	—
15	—	15	—	15	—	5	—	6	—	80	—	120	—	2	—	—	—	—	—
2	50	2	50	2	50	—	—	1	—	11	—	—	1	—	39	—	—	—	—
27	50	27	50	27	50	—	—	9	—	7	—	131	—	120	1	—	799	—	—
—	—	—	—	4	40	—	—	80	—	112	—	14 1/2	—	19	—	16	198 1/2	—	—
—	—	—	—	23	10	—	—	820	—	588	—	116 1/2	—	11	—	84	6 — 1/2	—	—
naložene glavnice:																			
—	—	5	25	5	25	—	—	3	15	—	—	31 1/2	—	—	—	—	178 1/2	—	—
—	—	5	25	5	25	—	—	1	5	2	10	—	31 1/2	—	—	—	178 1/2	—	—
—	—	5	25	—	—	5	25	1	5	2	10	—	31 1/2	—	—	—	178 1/2	—	—
—	—	15	75	10	50	5	25	13	45	10	8	2	11	1	1	—	84	11	36

Dr. Ž.,

(Pečat.)

župnik in računodavec.

Jož. Debelec l. r., cirkveni ključar. Jož. Šventner l. r., cirkveni ključar.

Z a z n a -

stanja lastnih glavnih naloženih v javnih zakladih in
pri župni cirkvi sv. Janeza Krstnika v

Tekoča števil.	O b v e z n i c						Zaostan. koncem l. 1869	
	vrsta ali dolžnik	Dan	Štev. ali dan vknjiženja	%	Glavnica		fr.	sl.
					fr.	sl.		
V javnih zakladih								
1	Obveznica enotnega državnega dolga z obresti v bankovcih	1. febr. 1869	518	5	500	—	
2	Ista z obresti v srebru	1. januarja 1869	2518	5	400	—	
			skupej	900	—	
	po odbitem 16% davku	
Pri zasebnih osobah								
4	Ržen Matija	4. marcija 1861	1. aprila 1861	5	360	—	10	—
5	Dejak Franjo	1. dec. 1862	3. dec. 1862	5	100	—	
			skupej	460	—	
	po odbiti nazaj plačani glavnici	100	—	
			ostanek	360	—	

Župni urad sv. Janeza Krstnika v Trnovem
pri Ljubljani dne 1. januarja 1871.

m e k

pri zasebnih osobah ter njihovih obrestnih dohodkov
Trnovem pri Ljubljani za solnčno leto 1870.

O b r e s t n o						Opazke
tekoče odrajtвило za čas		Znesek	Skupaj	Plačano	Zaostan. koncem l. 1870	
od	do					

naložene glavnice:

1/8. 1869	1/8. 1870	25	—	25	—	25	—
1/7. 1869	1/7. 1869	20	—	20	—	20	—
.	45	—	45	—	45	—
.	7	20	7	20	7	20
	ostanek .	37	80	37	80	37	80

naložene glavnice:

4/3. 1869	4/3. 1870	18	—	28	—	28	—
1/12. 1869	1/12. 1870	5	—	5	—	5	—
.	23	—	33	—	33	—

K št. 4.

Glavn. 100 f.
se je nazaj plačala 1/12. 1870
in računodavec
je za omenjeni
znesek pri tu-
kajšnem tr-
govci in menji-
carji J. C. Ma-
yer-u naročil
eno obligacijo
kranjske zem-
ljiščne odveze.

Dr. Ž.,

(Pečat.) župnik in računodavec.

Jožef Debelec l. r., cirkveni ključar.
Jožef Šventner l. r., > >

R e š i t e v

gospodarskega računa položenega po gospodu *Dr. Ž.*, župniku, po tem po gospodih Josipu Debelc-i in Josipu Šventner-ji, cirkvenih ključarjih župne cirkve sv. Janeza Krstnika v Trnovem pri Ljubljani, za solčno leto 1870.

	Znesek v avstr. velj.	
	fr.	sl.
Pri pregledovanju nazočega računa so z vštetim prvotnim premoženjem vsi dohodki v skupnem znesku	2623	73
in vsi stroški v skupnem znesku	368	79
potrjeni blii, ter se kaže po odbitih stroških stanje dejanskega premoženja	2254	94
ktero se po računskih zaznamkih tako razvrsti, da pripade gotovim novcem	124	69
ustanovnim glavnica pri javnih zakladih	550	—
» » » zasebnih osebah	315	—
lastnim glavnica » javnih zakladih	900	—
» » » zasebnih osebah	360	—
dejanskim zaostankom	5	25
in vračilu primankljejev	—	—
skupej tedaj zgornjemu enaki znesek	2254	94

to je: Dve tisoč dve sto štiri in petdeset goldinarjev 94 soldov avstrijske veljave.

Rešitev potrjenega računa se daje računodavcem z opazko na znanje, da pričakuje knezoškofijski ordinariat še predložitve zaznamkov premenitve inventarialnega imenja in onega župnih preskrbljencev, kateri naj se v prihodnje ob enem s cirkvenim računom vred predložé.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani
dné 31. marcija 1871.

B. Widmer l. r.,
vladika.

odpravil: **Meršol** l. r.

Koliko goldinarskih kolekov je treba za zemljišno-knjižne izpiske?

Tarifni stavek 17 davščinske postave od 9. februarja 1850 odločuje, da je od pole treba en gl.; torej je tudi na Štírskem, Dolnjeavstrijskem in menda tudi drugot že čez 20 let navada od pole porabiti le en gl., ako ravno se potrdi več zemljišnih številke enega in istega posestnika iz enih in istih zemljišnih bukev. — Na Kranjskem pa se zahteva po en gl. od vsake zemljišne številke, ali pa se ne dajo skupni izpiski, ampak samo posamni od vsake zemljišne številke posebej, kakor je to izrekla preslavna c. kr. deželna sodnija v Ljubljani z odlokom od 2. marca 1871. št. 1165 na neko vlogo. V drugih deželah se po takem, postavim, od deset številke enega posestnika, ki je zelo zadolžen, da je pet pol treba pri sestavi takega izpiska napisati, porabi pet goldinarskih kolekov; pri nas na Kranjskem pa petdeset goldinarskih kolekov, ker je treba namesto petih pol napisati jih petdeset.

Pri neki pritožbi do c. kr. finančnega ministerstva se nahaja en izpisek zastran devet številke in vknjižbami na dveh polah z dvema goldinarskima kolekoma, pri nas pa je za isti izpisek treba osemnajst goldinarskih kolekov in tako vedno v tej razmeri. Ta različnost znaša pri nas po mnenju več zvedencev na leto več kot dvadeset tisuč goldinarjev, ker je na naznanilo, da se drugot za take skupne zemljišno-knjižne izpiske ne gledé na število posestev po postavi le en goldinar jemlje od vsake pole, odgovorilo c. kr. finančno deželno vodstvo v Gradcu pod št. 2109 to le: »Dem Herrn Bittsteller zum Bescheide, dass die T. P. 17 des Gebührengesetzes für die Grundbuchsauszüge die Stempelgebühr pr. 1 fl. von jedem Bogen vorschreibt, ohne Bezeichnung, ob dieselben über eine einzelne oder über mehrere Realitäten (Grundbuchs-Nummern) desselben Eigenthümers lauten, daher der Vorgang der Grundbuchsämter in Steiermark, welche hiernach die Grundbuchsauszüge mit den erforderlichen Stempelmarken versehen ausfertigen, korrekt ist und einen Anlass zu einer Verfügung im Gegenstande dieser Finanz-Landes-Direktion nicht bietet.

K. k. Finanz-Landes-Direktion, Graz am 8. März 1871. Reiner.«

»Pravnik« prinese to reč še enkrat, ko mu pride rešitev pritožbe od c. kr. finančnega ministerstva iz Dunaja, ker se ena in ista postava ima v vseh deželah enako izvrševati in če je navada na Kranjskem prava, morajo v drugih deželah doplačevati; če pa je tamošnja navada prava, se tudi tukaj ne sme več kolekov jemati, kar v deželi, ki je z davki preobložena, nikakor ni upravičeno pri tako velikih kolekih. Pozornost vseh c. kr. zemljišno-knjižnih uradov obračamo na gori navedeno rešitev.

Javno izrečenje do slavnih c. kr. sodnij, političnih in denarstvenih oblastnij.

Po gostem se dogaja, da se odvetnikom stroški razglaševanja oklicev, potem za ogleda, pristojbine od razsodeb i. t. d. prepozno naznanjajo, kadar so zastopane stranke že prejele dokončni račun ali kadar ni

več mogoče teh stroškov v napovedbe k razdelitvam skupila spraviti; torej naznanjamo podpisani, da v takih primerljajih plačilnih nalogov ne bomo več prejemali, ako se nam pošljejo pozneje, kakor 30 dni po napovedbi oziroma dostavljeni pravnih pisem in odlokov, na podlagi katerih se imajo odmeriti omenjeni stroški ali pristojbine, kateri boljši red bode vsem vdeleženim všeč.

V Ljubljani dné 20. marca 1871.

Dr. Costa, dr. Munda, dr. Razlag, dr. Sajovic.

Raba narodnega jezika se je pri vseh c. kr. oblastnijah na Dalmatinskem začela dne 1. marca t. l. vsled ministerialnih razpisov od 20. in 29. februarja 1869. Pričakovati je, da se bode na občo zadovoljnost tudi na Slovenskem kaj takega zaukazalo, ker so pri nas precej ugodniše razmere, kakor pri naših dalmatinskih bratih, kar zadeva zmožnost čestitih sodnikov in uradnikov sploh; že smo v 2. polovici 19. stoletja.

V kazenskih rečeh se nevedni ljudje večkrat zvbijo v Ljubljani k takim opravnikom (agentom), ki nimajo pojma o teh zadevah in vendar se po kratkem neprotrebnem pogovarjanji strankam računji po 2 do 8 gold. V prihodnje bomo take mešetarje imenovali, da se jih bodo ljudje ogibati vedeli, ako se bode še na dalje tako ravnalo.

Bilježniški vajenci so v državnem zboru vložili prošnjo, naj bi se pri podeljevanji notarskih služeb pred vsem na nje oziralo.

Poštnina je za pisemske zvezke vsled ces. zaukaza od 21. januarja 1867, št. 29 drž. zak. tako znižana, da se s kolekom za spremnico vred le po 18 do 25 kr. za več lotov plačuje, ako pa se od oblastnij po rešitvi nekaj teh lotov nazaj dobi, je poštnine včasii čez 1 gl. plačevati. Prosimo torej, naj oblastnije tudi rešitve po vozni pošti nazaj pošiljajo, ne pa po pisemski, ker se manjkajoči kolek 5 kr. lahko poštnini pripiše.

Tiskovno društvo v Mariboru je imenovalo za svoječasne pooblastence v Ljubljani vrednike »Danice«, »Novic« in »Pravnika«. Ustanovniki posodijo društvu 50 gl., deležniki plačujejo na leto 5 gl., podporniki pa na teden vsaj 1 kr. — Zrno do zrna pogača.

Za nove naročnike še imamo vse liste letošnjega »Pravnika«, od lanskega pa še cele iztise poštnine proste za 1 gl. 30 kr.

Obseg: Odvetništvo (dalje). — Hudodelstvo težke telesne poškodbe (dalje). — O vojni postavi. — Kdo trpi stroške za nastop prisege. — Zazenilo v ženitnih pogodbah ni koleku in pristojbini podvrženo. — Priposestovanje prestajajoče služnosti. — Napovedba kazenske pritožbe. — Sodnik ima dogovoriti se s političnimi oblastnijami zastran tega, alj ktera prepirna reč sliši na pravno pot ali v področje upravnih oblastnij. — Razlastitev vozne služnosti na korist obdelovanja zemljišča ni dopustljiva. — Priloge in rešitev cirkvenega računa. — Koleki za zemljiščno-knjizne izpiske. — Izrečenje do c. kr. sodnij in oblastnij. — Črtice.

Vredništvo „Pravnika“ je na štarem trgu hiš. šte. 168, kjer je tudi vrednikova odvetniška pisarna v 1. nadstropji.

Natisnil v Ljubljani.